

Маленький дракон, або Той, хто повертається (Дитинство Брюса Лі)

Леся Воронина

Розділ перший. Що краще — англійський бокс чи китайське кунг-фу?

Малий Лі біг крутою вузькою вулицею і відчував, що його ось-ось наздоженуть. Переслідувачів було шість чи сім, і всі вони — білі хлопці з англійської школи — були вищі й сильніші від нього. Але Лі добре знав, що не піддасться, хай навіть доведеться битися до крові. Хлопець різко зупинився й притулився спиною до кам'яної стіни.

— Гей, ти, косокий, — вигукнув веснянкуватий рудий англієць, — ти знову не привітався й не скинув капелюха, коли побачив мене на вулиці! Ми навчимо тебе ввічливості.

— Джоне, та що ти розмовляєш із цією китайською мавпою?! — презирливо озвався опецькуватий хлопець, що стояв біля рудого, і боляче штурхонув Лі в плече.

Та наступної миті сміх застряг у дотепника в горлі, бо той з усього розмаху гепнувся на землю, смішно дригаючи ногами. Спершу нападники не зрозуміли, що сталося. Рудий Джон вирішив, що його товариш просто послизнувся на мокрій бруківці. Хлопець стиснув кулаки й різко викинув праву руку вперед — так, як учили його на тренуваннях з боксу. Зараз цей зарозумілий малий китаєць збагне, як треба шанувати англійських джентльменів. Так приємно вчити цих азіатів добрих манер, особливо, якщо вмієш боксувати! Та що це? Його рука повисла в повітрі, бо китаєць спритно ухилився, а тоді підстрибнув, мов пружина, і поцілів Джонові ногою в живіт. Болісно зойкнувши, хлопець зігнувся вдвоє й заскиглив:

— Ти б'єшся не за правилами! Я розповім батькові, й він тебе покарає!

Решта нападників нерішуче тупцяла на місці. Ніби й принизливо було тікати від невеличкого й тендітного хлопчика, та все ж зовсім не хотілося отримати удар ногою в живіт чи в зуби.

— Та що ти йому пояснюєш, Джоне? — проказав хтось із гурту. — Вони ж дикуни й розуміють лише свою котячу мову.

Раптом малий китаєць усміхнувся й відповів англійською з ледь чутним американським акцентом:

— Тепер на вулицях Гонконгу ми битимемося за нашими, китайськими правилами. І прошу, передайте це своїм освіченим англійським друзям. Більше ви не будете відпрацьовувати прийоми боксу на моїх однокласниках. Бо інакше я тренуватимуся на вас. Повірте, прийоми кунг-фу також найкраще опановувати на практиці.

Промовивши останні слова, хлопець підморгнув, потім із перебільшеною ввічливістю скинув капелюха, а тоді зробив блискавичний стрибок і збив ногою

кашкета з голови одного з англійських школярів.

— Тікаймо, він скажений! — скрикнув веснянкуватий Джон і щодуху побіг геть, решта хлопців також кинулася врозтіч, а малий китаєць, вдоволено усміхаючись, обтрусив піджака й штани, поправив на голові капелюха й, насвистуючи модну пісеньку з американського бойовика, пішов додому.

Розділ другий. Як важко бути не таким як усі, або Три імені Брюса Лі

Невеличкий худорлявий хлопчик, що простував цього спекотного червневого дня брудною вулицею Гонконгу, мав кілька імен. Він народився 27 листопада 1940 року в Сполучених Штатах Америки, у гамірному й веселому місті Сан-Франциско, в сім'ї актора китайської опери Лі Хой Чена та напівкитаянки, напівнімкені Грейс Лі. І хоча родині довелося виїхати зі Штатів до Гонконгу, романтична мама хлопчика дуже хотіла, щоб її син колись повернувся до Америки. Тому вона й дала йому ім'я Лі Джан Фан, що в перекладі з китайської означає "повертайся". Та насправді у свідоцтві про народження, яке видали Грейс і Лі Хой Чену в пологовому будинку міста Сан-Франциско, стояло ім'я Брюс Лі. Хоча з іменем майбутнього видатного голлівудського актора Брюса Лі, неперевершено— го виконавця головних ролей в американських бойовиках, була пов'язана ще одна загадкова історія.

Річ у тім, що його батьки втратили першу дитину — хлопчика. А в Китаї вірять, що для того, аби в родині все було гаразд, другою дитиною неодмінно має бути дівчинка. Тому, щоб обдурити злих духів і збити їх з пантелику, кмітлива Грейс у перші роки життя називала Брюса дівчачим прізвиськом Крихітка Фенікс, одягала його в сукенки й навіть проколола синові одне вушко та прикрасила його дешевою сережкою з блискучим камінцем. Мабуть, злі духи справді повірили, що в родині Лі підростає дівчинка, й відступилися від малого.

Але на цьому дивовижна історія з різними іменами Брюса Лі не закінчилася. Коли хлопчик підріс і перетворився на непосидючого бешкетника, який увесь час потрапляв у халепу, встрявав у бійки з удвічі більшими від нього хлопцями й тікав із дому, його назвали Лі Йен Кам — "той, що ніколи не сидить на місці". І, врешті, після першого кіно— бойовика, у якому знявся молодий, нікому ще не відомий актор, йому дали ім'я Лі Суй Лунг — "маленький дракон". І це також було не випадково, адже Брюс Лі народився в рік Дракона і в годину Дракона (між шостою та восьмою ранку).

Проте до успіхів і блискучої кінокар'єри було ще дуже далеко. Поки що хлопчик мешкав разом із численною родиною в однокімнатній квартирі. Посеред захаращеної кімнати стояв великий обідній стіл, за яким усі — мама, тато, дідуся, бкбусі, діти та кілька служниць їли, гралися, читали!! Разом із великою родиною Лі мешкала і їхня велика німецька вівчарка. А якщо згадати, що на китайському півострові Цзюлун, де й розкинулося місто Гонконг, завжди стоїть задушлива спекотна погода, можна уявити, що життя Брюса Лі було далеко не комфортним. До того ж, воду в їхнє помешкання

подавали лише раз на тиждень, і тоді вся родина починала підставляти під тоненьку цівку, що текла з крану, відра, глечики, каструлі... Потім усі по черзі милися, сховавшись за ширмою, розмальованою казковими драконами. Але те, що нам видається жахливим, для тодішньої китайської сім'ї, що мешкала в Гонконгу, було не лише нормальним, а й престижним, адже більшість співвітчизників Брюса Лі, жили в набагато гірших умовах.

Розділ третій. Чи варто пробачати своїм ворогам?

На початку 50-х років минулого століття життя в Гонконгу було складним і жорстоким. Ще сто років тому Британська імперія захопила півострів Цзюн, легко перемігши війська китайського імператора, — китайські солдати билися залізними мечами й сокирами, а англійці були озброєні рушницями й гарматами. А ще хитрі англійці почали поширювати серед китайських солдатів наркотик, виготовлений з маку — опіум. Людина, яка курить його, стає апатичною й слабкодухою, її єдиним прагненням є все нові й нові порції опіуму, щоб за допомогою наркотику перенестися у світ фантазій. Саме через це ту війну й назвали "опіумною".

Після того, як Британія перемогла, англійські завоювальники збудували на півострові місто Гонконг. Ного центр був подібний до європейських столиць — вишукані білі будинки, широкі вулиці й затишні ресторани, у яких джентльмени в бездоганних костюмах, дотримуючись традиції, рівно о п'ятій пополудні пили запашний чай. А ввечері починалися танці, офіціанти в чорних фраках підносили до столиків дорогі вина й екзотичні страви. Для англійців Гонконг був містом-святком, здавалося, що тут триває нескінченний карнавал.

Але за межами європейського центру існував зовсім інший світ — світ, де жили китайці. Маленькі брудні халабуди, стулені з дощок, шматків картону, фанери й ганчірок, галас голодних дітей, пацюки, що нишпорили в смітниках. І вічні сварки й бійки між дорослими, підлітками та дітьми. Тут весь час треба було доводити, що ти сильніший, що тебе не можна принижувати й лупцювати. Той, хто піддавався, назавжди ставав жертвою, попихачем, чийось прислужником.

Малий Брюс опинився між цими двома світами. Сім'я Лі Хой Чена не була заможною, вони не могли дозволити собі купувати дорогі речі в розкішних центральних магазинах. Але й до бідняків, що жили в брудних халупах, їм теж було далеко. Голова родини — безтурботний і веселий актор, якого мало обходили родинні клопоти, все ж сяк-так забезпечував дітей, дружину та решту родичів, що жили разом із ними, житлом, харчами й одягом. А ще він розумів, що дітям потрібна освіта, й віддав їх до єзуїтського коледжу.

Суворі ченці, що викладали в коледжі, вже кілька століть займалися в Китаї місіонерською роботою. Тобто намагалися повернути представників цієї прадавньої цивілізації до ідей християнства. Звичайно, від віри своїх предків більшість китайців не відмовлялася, та все ж ченці організовували школи, у яких викладали основні дисципліни — математику, фізику, хімію, навчали китайських дітей європейських мов і

готували їх до майбутнього дорослого життя. Однак із худорлявим хлопчиком з упертим і гордим поглядом ченці впоратися не могли.

Брат Генрі, класний керівник Брюса, раз у раз залишав хлопця після уроків і пояснював йому, що треба бути добрим та лагідним, не вдаватися до сили і, головне, вміти пробачати своїм ворогам.

— Пробачати? — дивувався Брюс.

— Саме так, мій хлопчику, — терпляче переконував брат Генрі.

— А якщо він знову мене битиме?

— І тоді теж слід пробачати.

— А якщо він мене скалічить?

— І тоді також, — наполягав чернець.

— Але ж він, той ворог, врешті може мене просто вбити!

— Ну, я думаю, що до цього не дійде... — зніяковів брат Генрі.

— Знаєте, отче, — похмуро промовив Брюс, — мені чомусь не хочеться перевіряти, дійде до цього, чи ні. Я зовсім не хочу терпіти, коли мене б'ють або принижують. Краще я даватиму здачі.

Брат Генрі тяжко зітхнув і відпустив хлопчика додому. З такими впертими й самолюбними дітьми ченцеві ще не доводилося мати справу. Зазвичай найзапекліші хулігани врешті підкорялися шкільній дисципліні й починали поводитись як належить.

"Невже Брюс стане звичайним вуличним бандитом? — запитував у себе брат Генрі. — Невже і його колись застрелять під час з'ясування стосунків між ворожими угрупованнями?"

Кінець кінцем, втративши віру в те, що малого пощастить приборкати, єзуїти були змушені відрахувати Брюса з коледжу. Після цього навіть легковажний батько бешкетника захвилювався. Було зрозуміло, що його син ось-ось пуститься берега й ускочить у серйозну халепу. По-перше, Брюс зовсім не розумів, що часом у житті треба йти на компроміси, відступати, якщо суперник сильніший від тебе. А по-друге, він, здається, зовсім не вірив дорослим.

— Ти що, не розумієш, — хлопці, з якими ти сьогодні побився, старші, та й кожен із них на голову за тебе вищий?!

— Але ж вони перші почали! Вони дражнили мене хлопчиком-мізинчиком! Уявляєш? Як у тому американському мультфільмі, що йшов минулої неділі в нашому кінотеатрі.

Лі Хой Чен мимоволі усміхнувся, але тут-таки сховав усмішку й суворо звів брови. Ніде правди діти — його син був далеко не гігантом. Навіть серед своїх невисоких китайських ровесників Брюс Лі був чи не найменшим. Він скидався на маленького нашорошеного горобчика, який відчайдушно кидається в бійку навіть із хижим шулікою. І батькові раптом стало до болю шкода свого малого сина. А крім того. Лі Хой Чен завжди поважав відчайдухів.

— Ну от що, — промовив він суворо, але голос раптом зрадив досвідченому акторові, й він закінчив фразу майже пошепки, — завтра я відведу тебе до майстра

бойового мистецтва кунг-фу Іп Мена. Кажуть, він найкращий. Мені набридло щодня дивитися на твої синці й подряпини.

— Дякую, тату! — тихо промовив Брюс, і батько побачив, якою радістю спалахнули очі його непокірного сина.

Розділ четвертий. Двобій змії з журавлем, або Хуліган стає справжнім бійцем

У старовинній китайській боротьбі кунг-фу є багато різних стилів. Брюс Лі обрав жорсткий та агресивний стиль, що зветься вінь-чунь. За переказами, цей стиль винайшла й розробила китайська черниця, що жила в XV сторіччі. Якось вона спостерігала за двобоєм між журавлем та змією, і саме ця смертельна сутичка допомогла мудрій жінці створити один із найдосконаліших видів китайської боротьби. Потім черниця передала свої знання молодій дівчині на ім'я Юм Вінь Чунь (звідси й походить назва боротьби), а дівчина розкрила секрети двобою між журавлем та змією своєму нареченому, який згодом став її чоловіком. Їхні діти також оволоділи стилем вінь-чунь, у них з'явилися учні та послідовники, і так боротьба дійшла до наших днів.

Про все це Брюс Лі знав, коли вперше переступив поріг непоказного спортивного залу, де проводив тренування колишній інспектор поліції з міста Намхое Іп Мен, якому довелося тікати з комуністичного Китаю до Гонконгу.

— Ти справді хочеш у мене займатися? — суворо запитав у хлопчика Іп Мен. — Ми тут не цяцками бавимося, тобі доведеться тяжко працювати. І повір, ти ще не раз пошкодуєш, що прийшов до мене. І скоріш за все втечеш уже після першого тренування. До речі, ти приніс гроші?

— Так, — тихо відповів Брюс і простягнув майстрові затиснуті в кулаку купюри.

— Май на увазі, платню ти маєш вносити на початку кожного місяця, і я не поверну гроші, навіть якщо ти не відвідаєш жодного тренування!

— Я зрозумів, — так само тихо сказав хлопець, але погляду нього був рішучий і впертий.

"Цей хлопець стане найкращим моїм учнем", — раптом подумав Іп Мен і мало не зареготав, таким безглуздом видалося йому це припущення.

Для Брюса почалося зовсім нове життя. Тепер воно було підпорядковане щоденним вправам. Біг на п'ять кілометрів із важким мішком на плечах, сотні віджимань, а ще безліч ударів по твердій поверхні й по мішку з піском, щоб набити на ребрі долоні твердий, як камінь, мозоль і щоб пальці стали, мов залізні цвяхи, аби ними можна було пробивати дошку завтовшки кілька сантиметрів та одним ударом розбивати навпіл цеглину.

 А на додачу — акробатичні вправи, коли треба злетіти в повітря, пробігти вгору по прямовисній стіні й зістрибнути на голову супротивника. І бути як безтілесний привид — не зрадити себе жодним звуком. Кожен рух має бути точним і блискавичним, таким, що його не може вловити око.

— Ти маєш рухатися зі швидкістю звуку! — повторював Учитель. — А досягнеш ти

цього лише тоді, коли твоя уява перетвориться на дійсність. Коли ти зможеш оживлювати образи, що народжуються у твоїй голові.

— Навіщо тоді стільки тренувань? — якось не витримав і запитав Брюс.

— Ти про що? — хитро примружився майстер Іп Мен, бо він уже давно чекав на це запитання.

— Ну, навіщо стільки мучитись, якщо можна просто уявити — і все станеться саме собою...

— Якби все було так просто — навколо нас була б безліч досконалих майстрів кунг-фу, — відказав Учитель. — Запам'ятай, за все в цьому світі треба платити. Особливо, якщо ти хочеш досягти вершини. Майстерність приходить лише до того, хто поєднає силу тіла з силою думки; спритність м'язів і блискавичну реакцію — з умінням проникати в суть речей і явищ. А головне, мій хлопчику, — це позбутися гніву й заздрості, забути про зверхність і владолюбство. Нічого у світі не може виникнути з ненависті. Світ тримається на любові.

— То виходить, брат Генрі, мій учитель з єзуїтського коледжу, мав рацію — треба пробачати своїм ворогам?

— О ні! Я не поділяю цієї християнської заповіді, — відповів Учитель. — Наш народ завжди чинив опір ворогам, інакше китайців уже не було б на світі. Лише той гідний поваги, хто вміє захистити себе й людей. Але запам'ятай: щойно ти почнеш використовувати свою силу й знання для того, щоби збагатитися, здобути славу чи владу, доля відвернеться від тебе. Ми відкриваємо таємниці древнього мистецтва боротьби лише обраним, тим, у кому впевнені. Саме тому випробування, які проходять учні вінь-чунь, такі неймовірно складні. Зате тепер я впевнений, що ти будеш вартий моєї довіри.

Хлопець уклонився майстрові й попросився. На сьогодні тренування було закінчене, але Брюс Лі пішов додому розгублений. Адже він хотів оволодіти стилем вінь-чунь саме заради того, щоб досягти слави, влади та грошей.

Розділ п'ятий. Бійці школи вінь-чунь зневажають зброю боягузів

Уже п'ять років Брюс Лі тренувався в майстра Іп Мена. Із слабкого й тендітного дев'ятирічного хлопчика він перетворився на міцного підлітка зі сталевими м'язами й незламною волею. Він жодного разу не пропустив занять — боротьба стала для нього сенсом життя. Хлопець навчився терпіти біль, навчився стримувати спалахи люті, коли хтось хотів принизити чи образити його. Це не означало, що він не давав відсічі, зовсім ні — його удари були точні й безжальні, він не дозволяв кривдити не лише себе, а й своїх друзів із нової школи.

От і сьогодні, коли він із гуртом товаришів повертався після уроків додому, їх зупинили кілька молодиків у чорних шкіряних куртках, модних штанах-дудочках і з високо задертими, змащеними спеціальним мастилом губами-коками, як у американського співака й кіноактора Елвіса Преслі. Ця мода прийшла до Гонконгу

зовсім недавно, але деякі молоді китайці хотіли скидатися на свого кумира. Щоправда, в них це не дуже виходило — вузький розріз очей, чорне, як смола, волосся й жовтий колір шкіри неможливо було змінити. Брюсові було смішно дивитися на цих прихильників американського кіногероя, вони йому нагадували кумедних персонажів із китайського театру, де чоловіки перевдягалися в жінок і розмовляли тоненькими писклявими голосами.

— Гей ти, малий, — озвався хлопець із найвище задертим чубом, — кажуть, що ти в нас супермен і можеш побити кожного?

— А ти перевір, — спокійно відповів Брюс і приготувався до бійки — трохи зігнув коліна, виставив уперед ліву руку, а пальці правої напружив і зігнув так, щоб зручніше було завдавати ударів.

— А це ти бачив? — просичав хлопець і вихопив із кишені куртки ножа.

Брюс знав такі ножі. Їх можна було купити на центральному базарі Гонконгу, в тому кутку, де продавалася зброя. Це були ножі зі спеціальною кнопкою — варто було ледь натиснути на неї, як міцна прихована пружина викидала назовні гостре сталеве лезо. Раптом він відчув, що в роті в нього пересохло, тіло вкрилося противним холодним потом і серце закалатало, як скажене.

— Ну що, непереможний боєць кунг-фу, — ошкірився хлопець, схожий на карикатуру Елвіса Преслі — здається, у тебе вже мокрі штанці?

Брюс озирнувся на своїх товаришів. Вони стояли мовчки й, мов загіпнотизовані, невідривно дивилися за рухами сталевого леза. А нападник водив ним у повітрі, як приборкувач змії, хизуючись своєю вправністю.

І вмить Брюс отямився. Адже стиль вінь-чунь, який він вивчає з майстром Іп Меном, імітує боротьбу журавля й змії. Гаразд, нехай цей самовпевнений молодик буде змією, а його ніж — це отруйне жало. Тоді він, Брюс, буде журавлем. Ось змія робить різкий випад, хоче вжалити його в груди, а він, як цибатий журавель, високо підстрибує і щосили б'є змію ногою в голову. Все це відбулося так швидко, що ті, хто бачив поєдинок, навіть не зрозуміли, що саме сталося.

— Як ти це зробив? — обступили Брюса товариші. — Ми думали, що він тебе точно приріже!

— А цей стрибок? Ви бачили — він просто злетів у повітря!

— А чому ж тоді ви не кинулися мені на допомогу? — глузливо запитав хлопець.

Проте він добре знав жорстокий закон вулиці — якщо ти хочеш залишатися ватажком, то маєш відстоювати це звання щодня. Перша поразка — і ти назавжди перетворюєшся на пішака, незначну фігуру на шаховій дошці життя, яку кожен може використовувати, як йому заманеться. Брюс стріпнув головою, ніби відганяючи похмурі думки, усміхнувся й хитро підморгнув хлопцям:

— А де ж ті відчайдухи, які так хочуть бути схожими на Елвіса?

— Та ти що! Коли ти вирубив отого з ножем, вони просто випарувалися! Ніби їх тут ніколи не було.

— А той, що на тебе напав, спершу лежав, як убитий, а тоді став навкарачки й

поповз геть, витираючи соплі й сльози. Навіть ножа свого не забрав...

Брюс нахилився над ножем, що валявся на узбіччі. Підняв його й почав пильно роздивлятися тонку різьбу на кістяній колодочці, ієрогліфи, що, певно, позначали ім'я власника смертоносної зброї. Сталеве лезо виблискувало гостро й небезпечно. Ніж і справді скидався на змію, вкриту сірою срібlistою лускою — такий же безжалісний і холодний.

— Ти забереш ножа собі? — запитав хтось із хлопців.

— Навіщо? Бійці школи вінь-чунь послуговуються лише силою власних м'язів, спритністю й знанням техніки двобою. Звичайно, буває, що й ми застосовуємо спеціальні знаряддя для захисту чи нападу, але жоден із нас не скористається такою поганню — це зброя для боягузів.

Промовивши це, Брюс високо підняв свій перший бойовий трофей і кинув його, поцілвши прямісінько в глибоку баюру, куди виливали помії з усіх навколишніх будинків.

— Саме там йому місце, — додав хлопець і махнув рукою товаришам. — Ходімо! Чи ви забули, що сьогодні ввечері ми збиралися піти в кіно? Там, здається, саме крутять фільм із Елвісом Преслі в головній ролі.

Розділ шостий. Перший кінодосвід, приз за ча-ча-ча й несподіваний поворот долі

Після історії з ножем слава про відважного хлопця, який може подужати навіть озброєних хуліганів, поширилася серед місцевих кримінальних угруповань. До Брюса почали ставитися з повагою не лише хлопчаки з його школи, а й майже дорослі юнаки. До того ж інтереси Брюса тепер не обмежувалися винятково тренуваннями, хоча він так само наполегливо виконував вправи, відпрацьовував удари й сотні разів повторював прийоми вінь—чунь, доводячи їх до досконалості.

Батько був задоволений успіхами сина в оволодінні кунг-фу і тим, що він, врешті, перестав бешкетувати й узявся за навчання. Одного ранку Лі Хой Чен запитав:

— Послухай, хлопче, а чи не час тобі самому спробувати хоч трохи заробити?

— Тату, ти ж знаєш, у мене щоденні тренування... Але якщо ти наполягаєш, я знайду кілька годин після школи. Що треба робити? Мити посуд у якомусь ресторанчику? Чи підносити англійським джентльменам валізи?

Батько хитро глянув на Брюса й похитав головою:

— Та ні, я хотів, щоб ти знявся в кіно. Однак, якщо ти такий зайнятий...

— У кіно?! Чому ж ти відразу не сказав? Я згоден, згоден, згоден!!!

Це був перший акторський досвід майбутньої кінозірки (щоправда, ще немовлям Брюс знявся у кількох епізодах в американському фільмі, але тоді його гра обмежувалася лише тим, що малюк лежав, сповитий у пелюшках, і смоктав соску). Хлопець успішно зіграв дитячі ролі ще в кількох стрічках гонконзького виробництва, але тоді Брюс і всі його родичі та друзі вважали це лише приємним, але незначним

епізодом у його житті.

Лі Хой Чен змалечку вчив сина танцювати, і це також стало Брюсові в пригоді — він переміг на міському конкурсі танців, виконавши модний латиноамериканський танець ча-ча-ча, що в п'ятдесяті роки минулого століття користувався шаленою популярністю серед молоді всього світу. Хлопець почав одягатися елегантно и вишукано — чорний костюм, сліпучо-біла, ідеально випрасувана сорочка і тоненька краватка, зав'язана модним вузлом. Із такими прилизаними жевжиками на гонконгських вулицях розбиралися швидко — обляпували грязюкою блискучі гостроносі туфлі, здирали краватку, а тоді давали копняка.

Можливо, Брюс навмисне одягався саме так — аби провокувати вуличних хуліганів? Особливо він любив проробляти цей фокус десь далеко від свого району, на іншій околиці Гонконгу, там, де його ніхто не знав. Варто було котромусь нахабі навмисне наступити Брюсові на ногу чи штовхнути плечем, як "матусин синок" із акуратним проділом і прилизаним волоссям перетворювався на небезпечного суперника. Особливо хлопець полюбляв удар сао-до — ребро долоні, яке від безлічі тренувань було тверде, мов камінь, врізалось в горло нападника. Після того, як ошелешений супротивник падав навznak, Брюс обсмикував піджак, поправляв краватку, пригладжував волосся й спокійно йшов собі далі. Так, ніби нічого не трапилося.

Невідомо, як склалася б доля цього неймовірно затятого й обдарованого хлопця з Гонконгу, якби одного разу він не вирубив своїм улюбленим ударом трьох членів гонконгської "Тріади". Двоє з нападників потрапили до шпиталю, а це вже було серйозно. Таємне товариство "Тріада", що існувало в Китаї сотні років і, фактично, мало необмежену владу і в політиці, і в торгівлі, і в наркобізнесі, просто прибирало з дороги тих, хто ставав на його шляху.

Розділ сьомий. Утеча до Америки і початок нового життя

Того вечора велика родина Лі зібралася на нараду. Вони добре розуміли, що Брюс приречений — за те, що скалічив, хай і зовсім незначних, членів могутньої "Тріади", він має заплатити життям. Агенти цього товариства могли проникнути в будь-який куточок Гонконгу, та й по всьому світу діяли їхні організації.

— Єдиний порятунок для Брюса — тікати до Америки, — схлипуючи, мовила Ґрейс Лі й притулила сина до себе.

Вона завжди відчувала, що над її хлопчиком висить якесь прокляття.

Саме тому Ґрейс так хотіла вберегти його від підступних злих демонів, саме тому в перші роки життя перевдягала його дівчинкою й називала Крихіткою Фенікс... Але, здається, зла доля наздогнала її дитину.

— І як ти собі це уявляєш? — захриплим від хвилювання голосом запитав Лі Хой Чен.

— Хіба ти забув, що Брюс має американське громадянство? Він народився у

Сполучених Штатах і автоматично став підданим цієї держави. Ось, я зберегла всі документи...

Грейс Лі відімкнула стареньку інкрустовану скриньку, яка мандрувала разом із їхньою родиною через океан, і тремтячими руками дістала пожовклий клаптик паперу. Цей документ засвідчував, що 27 листопада 1940 року в китайського подружжя Лі народився хлопчик, якого назвали Брюсом. Свідоцтво про народження було видано в місті Сан-Франциско, штат Каліфорнія, у лікарні, що містилася в китайському кварталі на Джексон стріт. Брюс узяв із рук матері свідоцтво, уважно прочитав його і сказав:

— Мабуть це — доля. Недарма ж ви називали мене ще й Лі Джан Фаном, а це означає "той, хто повертається".

Уже наступного дня Брюс Лі сів на корабель, що відпливав до Америки. На той час юнакові виповнилося лише вісімнадцять, і він навіть у найсміливіших мріях не міг уявити, що попереду на нього чекає світова слава зірки кіно, мільйонні гонорари й любов безлічі прихильників у всьому світі.

Але життя Брюса Лі обірвалося несподівано й загадково. Великий актор прожив лише 32 роки. За офіційною версією, Брюс Лі помер через алергічну реакцію на ліки, які він прийняв, щоб позбутися головного болю. Але багато хто вважав, що це всюдисуща "Тріада" врешті помстилася акторові за давню кривду.

А ще розповідали, що незадовго до смерті до Брюса Лі на знімальному майданчику підійшов старий китаєць і ледь торкнувся актора пальцем. Казали, що це був так званий смертельний доторк, яким володіли лише найвидатніші майстри кунгфу. Вважається, що смертельний доторк може подіяти не відразу — за кілька днів людина раптово помирає, і пояснити причину такої смерті не може ніхто...

Можливо, Брюса Лі покарали за те, що він відкрив секрети китайської боротьби європейцям? Адже ці секрети зберігалися впродовж віків, а найскладніші прийоми були відомі лише майстрові певного стилю східного двобою та його прямим послідовникам. Окрім того, для китайців, які вивчали кунг-фу, боротьба була лише засобом, за допомогою якого вони мали досягти мудрості, відчутти любов до ближнього, обмежити власні бажання. А бажання Брюса Лі, його прагнення слави й достатку було безмежне. Цей невисокий на зріст, непоказний китаєць хотів довести всьому світові, що він — неперевершений боєць. Що ж, здається, йому це вдалося.

Історія людини в історії людства

Природа не наділила цього чоловіка атлетичною статурою й міцним здоров'ям, але завдяки неймовірній наполегливості та щоденним тренуванням він зумів розвинути феноменальну координацію й уміння досконало володіти своїм тілом. Брюс Лі став легендою серед шанувальників бойових мистецтв, він знявся в десятках фільмів, найвідоміші з яких: "Великий Бос", "Кулак гніву", "Вихід дракона". "Гра смерті", "Гра смерті 2", "Вежа смерті". "Повернення Дракона".

Він першим показав на екрані найскладніші прийоми китайської боротьби кунг-фу. Актор виконував найнебезпечніші трюки без будь-яких дублерів та кіномонтажу і

діяв з такою швидкістю, що оператори змушені були користуватися спеціальною апаратурою. бо звичайні кінокамери не встигали зафіксувати блискавичний удар Брюса Лі.

Саме він викликав шалений інтерес і захоплення традиційною китайською боротьбою в усьому світі. Цей інтерес не згас і досі — школи східних єдиноборств існують у кожній країні, й послідовники цього прадавнього мистецтва боротьби вивчають не лише складні прийоми, а й науку пізнання світу.